

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frittal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Mina János, Szabó-Samu, Szentgyörgyi József.

„Egy pár szerény nézet gazdászatunk fejlődése érdekében.“

E becses lap hasábjain fönnebbi czim alatt két czikk jelent meg. A 41-ik számban közölt czikk írja ezen nézetet állítja fel: „gazdászatunk terén a haladás áldása azért nem terjeszkedik még ott sem, a hol erre alkalom volna, mert ha akarnánk is haladni, nem tudjuk, hol és miként kell kezdeni.“ A 46-ik szám válaszában az írja megátámadja amaz állítást; azt mondja, hogy igenis tudjuk, miként kellene kezdeni s részéről ezen tételt állítja fel: „a mezőgazdaságnak alpha- és omegája a trágya.“

E sorok írja egy harmadik nézetet vall; azt állítja, hogy a mezőgazdaság alphája a szántás. És midőn ily nézetben van és midőn épen nem arrogál magának csalatkozhatlanságot: önkénytelenül nagy erősséget ad az első czikkhez állításának, hogy tulajdonképen nem tudjuk, hol és miként kell kezdeni, mert ime, egyik egyet, másik mást állít alphának.

Mindamellet is maradunk állításunk mellett, hogy t. i. az alpha: a szántás.

A szántás a földmivelés alphája, legfőbb munkálata. A jó szántás hiányát minden egyéb tényezőnek legelőnyösebb összműködése sem képes kipótolni; szembe téve pedig azt névleg a trágyázással, valjon nem-e ugy fogjuk találni, hogy jól végzett szántásokkal, bármily föld, trágya nélkül is

teremni fog valamit, míg szántás nélkül a legkövérebb föld is csak parlagnak marad.

És valjon a szántásnak mikéntje körül nyilvánuló elhanyagolás, ugyszólva semmibe vevés, nem-e épen oly általános, sőt általánosabb, mint a trágya kezelésénél tapasztalt fogyatkozás. És valjon melyik elhanyagolás boszulja meg magát inkább? A trágya összeérése, elkészülése természeti törvényeken alapszik és csak legy en trágyánk, az magától is megéri valahogy, ha szintén veszt is valamit minőségéből vagy mernyiségéből a hiányos kezelés miatt. Itt a chemiai átalakulás viszi a főszerepet; az emberi kezelés csak a hatást fokozza vagy csökkenti. Másként áll a dolog a szántással; itt az emberi működés a fő- s a chemiai hatás viszen segédszerepet. Kétségtelenül a szántás tehát az „alpha“ s itt megjegyezni kérjük, miszerint nem azt mondjuk, hogy a trágya nem egyik főtényező, hanem azt, hogy nem az első.

A mezőgazdaság alphájának tekintjük a szántást s minél inkább határozott meggyőződésünk ez, annál szomorubb annak tudata, hogy gazdáink azon része, ki önmaga szánt — értjük a földmives népet — nem ismeri, a ki pedig szántat, — a birtokosság — semmibe veszi vagy elhanyagolja a szántás mikéntjét. Nézzünk csak körül birtokos osztályunk körében. Alig fogunk találni 100 közül egyet-kettőt, kinél meg legyen különböztetve, hogy rendes körülmények között hány szántást kapjon

kötöttebb, hányat lazább földje, hanem szántanak ugyanazon egy kaptára, ugy, a miként azt ama vidék lakói megkezdték volt anno akkor, mikor az ásót legelőször kezdték ekével helyettesíteni Alig találunk egyet-kettőt, kinél meg legyen különböz- tetve, hogy melyik földben, miféle vetemény alá, melyik szántás, hány hüvelyk mélyen, hány hüvelyk széles barázdákkal történjék; hanem szántanak me- gint egy kaptára, mindig, minden földben, minden alá, ugy, a mint a szomszédok szoktak, vagy plane ugy, a mint a béres jónak látja. Alig találunk egy- kettőt, ki mindennapi szántásnál a fogas boronát is alkalmazza; hanem a legszívósabb föld barázdáinak szétomlasztását is rábizzák az idő segítő kezére. Sőt alig találunk egy-kettőt, ki az egyes szántáso- kat a maga kellő idejében végeztetni képes legyen, hanem az ígás erő elégtelensége miatt kénytelen szántatni derűre, borura; kénytelen szántatni erős- ben, lágyban; kénytelen szántatni tél végétől tél elejéig csaknem folytonosan, mert különben kez- detlegesen mivelte szántását sem tudná bevégezni. És végre, ha azon keveseket tekintjük is, kik a kü- lönböző szántások milyenségét megkülönböztetik és az alkalmazást esetenként megállapítják: vajon ezek között megint hányat fogunk találni, kik egy- szersmind utána is néznek, hogy kiadott uta- sításukat a béresek vajon pontosan végrehajjták-e? Bizonyára nagyon kevés lesz ezeknek száma; bére- seink pedig — és ezt nem pessimismus iratja velünk — mindig nagyon hajlandók rosszul szántani. Né- zünk csak utána és a legtöbb esetben ugy fogjuk találni, hogy béresünk a barázdában netalán maradt „hibát“ felvágatlanul hagyja, hogy keskenyebb ba- rázdat vágat vagy sekélyebbre ereszi az ekét, mint az rendelve volt, — száz eset közül pedig kilencz- vehkilenczszer fogjuk azt látni, hogy béresünk az eke szarvát a szántatlan föld felé nyomja, hogy maga könnyebben léphessék, minek pedig egyfelől az a következése, hogy az eke nagyon keskeny ba- rázdat vág, másfelől az — és ez a nagyobb baj — hogy a barázdafenék nem lesz egyenes, hanem lép- csősen vágatlik fel.

Fájdalom, tartózkodás nélkül el lehet mondani, hogy csaknem általánosan rosszul szántunk és föl- dünk főképp ezért nem terem. Ez állítás első felét a 46. szám válaezirója is elismeri, midőn azt mondja,

hogy művelő eszközeink rossz volta miatt nem va- gyunk képesek földünket jól megmunkálni; de to- vább haladva, a czélszerűbb trágya-kezelést és ter- melést ajánlja első sorban alkalmazandónak. És ez az, miben téved. Legelőször is szántunk jól, szántunk okszerűen s csak emellett, de nem ez előtt fordítsuk figyelmünket a trágyára; mert hiszen a trágya hatása is egyfelől annak czélszerű aláforgatásától, rehat a szántástól van feltételezve.

Szántunk jól, mert ez az „alpha“; adjunk meg a földnek azután is minden más munkálatot, a trágyázást is bele értve, jól és okszerűen s bizo- nyára el fogjuk érni az „omegát“, a jó aratást. De olyan munkálat, mely önmagában alpha és omega, kezdet és vég, önmagában minden volna: ilyen ar- canum nem létezik. **Sz. A.**

Az időjárás előjelei.*)

4. Következtetések a légnyomásból, vagyis a lég- sulumérő állásából és ingadozásaiból.

A légsulumérő higanyoszlopának magassága tudva- levőleg mindenkor pontosan mutatja a megfigyelési hely fölött a körlég felső határáig terjedő légoszlop nyomását s ingadozásaival egyttal tudtul adja ezen nyomás csök- kenését és erősbulését.

Igaz ugyan, hogy a higanyoszlop a hőmérsék válto- zásait, áramlásakat, a nedvesség viszonyait s a t. ugy az alsó, mint pedig a felső légrétegekben csak akkor jelzi, midőn azok valóban bekövetkeztek, de a magasban be- állott eme változások a legtöbb esetben előhírnökei és egyttal okai a légtenger alsóbb rétegeiben erre bekövet- kező időjárási jelenségeknek s ha e változások a magas- ban bekövetkeztek s a légsulumérő által jelezvék, várható hogy rövid időn alatt is érvényesítik befolyásukat. Ebben rejlik főoka annak, hogy a légsulumérő időjelző gyanánt tekintetik s mint ilyen általános használatban van.

Mindazonáltal a légsulumérő sem tesz a bekövet- kező időjárás felől minden tekintetben és teljesen bizo- nyossá. Igy pl. a higanyoszlop esése idején általában esős, viharos időre vagy hóra, — emelkedésekor pedig derült, száraz időjárásra igen is számithatunk, de a felől a lég- sulumérő sem nyújt felvilágosítást, hogy a jelzett változás mely napon és mely órában köszönt be s meddig fog eltar- tani. Annál hiábavalóbb és bizonytalanabb volna pedig a légsulumérő állásából hetekre vagy hónapokra előre jósolni.

A bekövetkező időjárás megítélése czéljából soha- sem elégséges csupán azt figyelni meg, hogy a higanyosz- lop mennyire áll a „változó“ pont (közép-állás) fölött

*) Lásd az „Erdélyi Gazda“ 44 és 46. számait. Szerk.

vagy az alatt, hanem mindannyiszor figyelembe veendő az is, hogy vajjon a higanyoszlop emelkedésében vagy csökkenésében van-e?

A légsúlymérő előnye minden egyéb légtüneti eszközök fölött abban áll, hogy a légtenger egész magasságában végbemenő változásokat jelzi, míg pl. a hőmérő csakis közvetlen környezetének mérsékletét tünteti elős a szélzászlóról csak az alsó légáram irányát ismerjük fel, de nem tudhatjuk azt, hogy ezen alsó áram mily magasságig terjed s azon fölül minő irányu áramlás uralg, s a t.

Miután a higanyoszlop állása az arra nehezedő levegő súlyától és a légköri vízgőzök feszültségétől függ, önként következik, hogy a körleg súlyának és a gőzök feszültségének növekedése és csökkenése a légsúlymérő egyidejű emelkedését és leszállását vonja azonnal maga után, akár a magasban, akár pedig alant következzenek be az említett változások.

A felsőbb légrétegek hőmérsékének emelkedésével a légsúlymérő sulya csökken s e körülmény a légsúlymérő esését vonja maga után. Ezen eset előfordul, midőn a magasban egyenlítői meleg légáramlás uralg.

Minél alább száll és minél inkább megközelíti a földszinét ezen áram, annál mélyebbre esik a légsúlymérő higanya s ezzel egyszersmind amaz időváltozás közel bekövetkeztét jelzi, melyet az alsó légrétegekben uralomra jutott egyenlítői áram szükségkép maga után von. Ellenben minél magasabb légköri tájokra szorul vissza az egyenlítői áram, vagy más szóval, minél magasabbra terjeszkedik a sarkvidéki áram hidegebb és sűrűbb légtömege, annál főlebb emelkedik a higany a légsúlymérő üvegcsővében.

Másfelől a körleg hőmérsékének csökkenésével az abban foglalt vízgőzök feszültsége is csökken s a légsúlymérő higanya alászáll.

Akár azért süllyedjen tehát a higanyoszlop, mert az egyenlítői áram alászállott, akár pedig azért, mert a légköri vízgőzök egy része cseppesült (párahályagocskákká sűrűdött), a higany süllyedése mindkét esetben olyanmü légkörbeli folyamatot jelez, mely nedves csapadékok képződésével azonos. Megtörténik ugyan néha, hogy csupán felhőkkel gyakran megjönnek az eső vagy hó levereődések is.

A higanyoszlop emelkedése ellenben mindig a légmérsék csökkenésével száraz és derült időjárás beálltát jelenti.

Gyakran megesik, hogy a légköri lecsapodások után is eltartanak még egy ideig, midőn a higanyoszlop már emelkedni kezdett, sőt néha a legnagyobb mérvü levereődés még csak akkor áll be. Ez eset előfordul, midőn a föld színéig leszállt egyenlítői légáram magas hőmérséko az abban foglalt gőzök megsűrűdését egy ideig akadályozva, míg végre az előnyomuló sarkvidéki áram hideg levogóje közbe koveredik, mire aztán nemcsak a gőzök nagymérvü és gyors sűrűdése, hanem egy-

üttal a légsúlymérő emelkedése is beáll. Egyébiránt ilyenkor a csapadékleverődés rendesen hamar véget ér. Ellenben ha az alatt, midőn az eső vagy hó már javában esik, a légsúlymérő higanya még mélyebbre süllyed, akkor bizton számíthatni, hogy eme levereődések még soká el-tartanak.

A légsúlymérőnek szokottnál alacsonyabb állása arra mutat, hogy a légkörbeli egyensuly tetemesen meg van háborítva, minek folytán a körlegben rövid időn olyszerű áramlásnak kell bekövetkezni, mely szerint az egy helyen felhalmozódott és sűrűdött légtömegek azon szomszédos helyek felé nyomulnak, hol a légtömege és sűrűsége csekélyebb.

Miután a légnyomás nagyobb ingadozásaira, a légkörbeli egyensuly helyre állítása végett, erős légáramoknak kell bekövetkezni, a higanyoszlop szembetűnő magas vagy mély állása egyuttal szeles idő beálltát is jelenti s általában mondható, hogy a légsúlymérő legmagasabb állására (maximumára) magasabb légköri tájakon egyenlítői (D Ny) szél támad; a legmélyebb állásra (minimumra) pedig alant a földszin közelében sarkvidéki áram keletkezik. A sarkvidéki szél ereje a légsúlymérő azt megelőző süllyedt állásával egyenes arányban szokott állani.

Valamint az erősebb ingadozásokból nagyobb mérvü változásra következtetünk, épen ugy különbséget kell tennünk abban is, hogy vajjon a légsúlymérő esése rohamosan vagy pedig csendesen történik-e. Ritka az az eset, hogy nyári délután olyan zivatar törne ki, melyet a délelőtti órákban vagy déltájt a légsúlymérő, bár csekély, de rohamos esése meg ne előzött volna.

Hogy az esés gyorsaságát helyesen megítélhessük, a megfigyelés alkalmával tekintetbe kell vennünk azt is, hogy az ingadozás a nap melyik szakában történik. Ugyanis a légsúlymérő szabályszerű napi ingadozásai közben — miként tudjuk — két ízben emelkedik és ugyanannyiszor süllyed s ezen szabályszerű ingadozások az egyidejű esetlegeseket látszólag majd növelik, majd pedig kisebbitik. *)

A légsúlymérő — miként fentebb is meg volt jegeyve — az időjárás megítélése tekintetében valamennyi légtüneti eszközök között legfontosabb és legbiztosabb s mondhatni, hogy e tekintetben egymaga érdemel annyi hitelt, mint a többi együttvéve. Az eszköz jelzése önként érthetőleg annál megbízhatóbb, ha a többi segédeszközök (hőmérő, szélzászló s a t.) jelzései is egybehangzó következtetésre jogosítanak, de a légsúlymérő legtöbbször még olyankor sem csal, midőn a többi eszközök azzal el-lentmondó jeleket tüntetnek elő.

A bekövetkező időjárásat azonban kifogástalan biztossággal és pontossággal a légsúlymérő sem jelenti meg

*) A napi maximumok délelőtt 10 és eső 10 óratájra, a minimumok pedig reggel 4 és délután 4 órára esnek. Sz. M.

mindig s általánosabb előtájékoztást is érezt az eszköz segítségével csak akkor nyerhetünk, ha a légnyomás minden legkisebb ingadozásait folyton figyelemmel tartjuk. E czélból azonban nem elégséges, hogy csak koronkénti megfigyelésekre szoritkozzunk, hanem tennünk kell azt naponta legalább háromszor (reggel, déltájít és este) rendszeresen s a mellett a körülmények szerint időközben is minél gyakrabban.

5. Következtetések a fénytűneményekből.

A naponta rendszeren látható fénytűnemények, valamint azok is, melyek csak időnként mutatkoznak, oly szoros összefüggésben állanak a körlég nedvességi fokával, hogy azok feltűnéséből és megjelenésük sajátlagosságáiból a légkör egyidejű nedvességi viszonyaira s így közvetve a bekövetkező időjárásra is következtethetünk.

A lég nem mindig egyformán tiszta és átlátszó. Legátlátszóbb akkor, ha portól és ködholyagocskáktól ment s nagy mennyiségű tiszta vizgőzt tartalmaz. Az alsó légrétegek sok vizgőzt tartalmaznak s ennél fogva nagyon átlátszóak olyan eső után, mely a levegőt vagy éppen nem, vagy csak igen kis mértékben hűti le. A levegő szokatlanul tiszta átlátszósága tehát ilyenkor a vizgőzők nagy mennyiségét s újabb csapadékok képződésére alkalmas voltát jelzi.

A fénylővellet csak sűrű felhők jelenlétében mutatkozik olyankor, midőn a nap a látkörhöz közel áll. Eme felhők jelenléte pedig kétségtelenné teszi, hogy a körlég alsóbb rétegei, hol azok tartózkodnak, vizgőzőkkel telítve vannak s ebből ismét a csapadékképződés lehetőségére vonunk következtetést.

Élénk esti vagy reggeli pir, kivált ha az eget részben felhőzet takarja, arról tesz tanuságot, hogy az alsó légrétegbeli vizgőzők közel állanak páraholyagocskákká sűrűdésökhöz s ennél fogva a körlég a felhő — és esőképződésre szükséges anyagot jelentékeny mennyiségben tartalmazza.

A szivárvány feltűnéséből a bekövetkező időjárásra semmi itéletet sem vonhatunk.

A hold körül mutatkozó nagy udvar olyankor szokott feltűnni, midőn az egyenlítői áram által előidézett felhő az eget egyenletesen befátyolozza. Miután ezen felhőfátyol tömörülése folytán gyakran már 24 óra alatt, néha pedig a második vagy harmadik napon eső vagy hó szokott bekövetkezni, a szóban forgó fénytűneménynek ugyan azon jelentőség tulajdonítandó, mellyel derült napok után D. Ny-on keletkező és É. K. féle egyenletesen terjedő felhőzet bir.

Székely Mihály.

T Á R S A L G Ó.

Szőlőmívelési és szőlő rendészeti szabályrendelet az erdélyi borvidékek számára. *)

I. Általános határozatok.

1 §.

Minden szőlő a megyei hatóságnak és községi előljárásnak különös oltalma alatt áll.

2 §.

Egy községnek vagy szőlővidéknek szőlőmívelését és szőlőrendését a mennyiben ezen vidéknek egész területe ugyanazon szolgabírói járásba esik, a község által átruházott hatáskörrel bíró szőlészeti bizottság ügyeli fel, mely bizottság jelen szabályrendelet alapján a szőlészeti ügyekben mint békebíróság is működni tartozik.

3 §.

A szőlészeti bizottság tagjai a legavatottabb és feddhetetlen jellemű szőlőbirtokosok sorából választatnak. (lásd a földmívelési szabályrendelet 211 §-át)

*) Az itt közlött szabályrendeletet a rajnavidéki szabványok mintájára buzgó tagtársunk Gróf Schweinitz Gyula szerkesztette és erdélyi gazdasági egyletünkhöz megvitátás, illetőleg elfogadás végett be küldötte. Nagyon szivesen vennők, ha az ügy iránt érdeklődő t. olvasóink e mindenesetre nagyon becses és alapos munkát olvasásakor felmerülő észrevételeiket egyletünk titkári hivatalával tudatnák, hogy azok a januárhóban tartandó beható tárgyalások alkalmával érvényesülhessenek. A „földmívelési szabályrendelet“ melyre szerző több ízben hivatkozik, tudunkkal a „Kelet“ hasábjain fog napvilágot látni.

S z e r k.

4 §.

A szőlészeti bizottság kisebb községben 3—5, nagyobb város vagy szőlővidékben 7—9 tagból áll. Azon esetben, ha valamely falusi községben erre alkalmas egyének nem találhatnának, a bizottság több községre nézve együttesen lesz megalkítandó.

5 §.

A szőlészeti bizottság elnökét maga választja, a bizottság határozatképes, ha az elnökkel együtt három tag van jelen.

6 §.

A szőlészeti bizottság 6 évre van választva, tagjai újból választhatók, a megürült helyek azonban új tagokkal lesznek betöltendők. A szőlészeti bizottságok névsora évenként tavasszal a megyei központi szőlészeti bizottság elnökével közlendő lesz.

7 §.

Minden szőlőtermelő megyében megyei központi szőlészeti bizottság lesz alakítandó, mely 5 rendes és 5 póttagból állva, a legtapsztaltabb és feddhetetlen jellemű szőlőbirtokosokból lesz a megye közönsége által megválasztandó.

8 §.

A választást esakis nyomós indokok alapján lehet viszautasítani. A megyei központi szőlészeti bizottság határozatképes, ha az elnökkel együtt három tag van jelen.

9 §.

A rendes és póttagoknak fele három év mulva kilép, 3 kilépők újból választhatók, elnökét a megyei központi szőlészeti bizottság maga választja.

10 §.

Ezen megyei bizottság teendőiről a következő §§-ok intézkednek.

11 §.

A szőlők védelmére ott, hol azok összefüggő fekvésben terülnek el, szőlőpásztorok állíttatnak be, ezeken kívül (a földmivelési szabályrendelet 123 §-a szerint) a feddhetetlen jellemű vinczellérek is mint szőlőpásztorok lesznek alkalmazhatók. A szőlőpásztorok, valamint az e célból alkalmazott vinczellérek és azoknak segédei a földmivelési szabályrendelet 121 — 123 §§ szabványai szerint megeskendők.

12 §.

A felesketett vinczellérek, segédek és a szőlőpásztorok vallomásai annál is inkább bizonyító erővel bírnak, miután a szőlőknek többnyire elszigetelt fekvésüknél fogva csakis a legritkább esetekben lehet tanukkal rendelkezni. A vinczellérek, segédek vagy szőlőpásztorok nejei és rokonai vallomásaikat eskü mellett teszik, egyébként a földmivelési szabályrendelet szabványai állanak.

13 §.

A mely községben csak egy szőlő fordul elő, ott külön szőlészeti bizottságra szükség nincs, hanem a legközelebbi szőlészeti bizottság határozatai lesznek mérvadók; az illető szőlő birtokosának különben a jelen szabályrendelet értelmében kell eljárnia.

14 §.

Ha a mezei törvényszéknek illetékességéhez tartozó szőlő-kártételek és tolvajlások felett kell ítéletet mondani, a szőlészeti bizottságnak a kérdéses tárgyalásokra szőlőbirtokosokat képviselőül felkérnie. (I. földmivelési szabályrendelet 219 §.)

II. A szőlők telepítése.

15 §.

Uj szőlők telepítésénél a szőlőtők mindig sorban lesznek ültetendők.

16 §.

A sorok egymástól legalább 1.11 meter távolságra eszenek, a távolság a sorban, egy szőlőtőtől a másikig szintén 1.11 metert tegyen.

17 §.

A szőlő telepítésére szolgáló földterület, az éjszaki szél-től lehetőleg védve legyen és 0.63 meter mélységre rigolirozandó azaz felásandó.

18 §.

Egy korábban kivágott szőlő, mely ismét szőlővel lesz betelepítendő, 4 évnél tovább pusztán vagy más növényekkel beállítva nem maradhat, rövidebb ideig tartó parlagon hevertetés ellen semmi kifogás sem forog fenn.

19 §.

Ezen pihentetési idő alatt a parlagon heverő szőlőben oly növényeket meghagyni, vagy mivelní nem szabad, melyek gyökereiknek nagy terjedése vagy árnyékolások miatt, vagy egyáltalában az illetékes szőlészeti bizottságnak véleménye szerint a szomszédos szőlőknek ártalmukra válhatnak.

Alant maradó takarmányfélék és más növények, melyek a megelőző §-ban említett tulajdonságokkal nem bírnak, egészen a mesgyéig lesznek elvethetők, a ki azonban magasabb növényeket; törökbuzát, őszi vagy tavaszi gabonát, kendert, olajos növényeket: vagy lóherét akar termesztetni, annak a mesgyétől 0.63 meternyi vagy pedig a szomszéd határos sorától 1.11 meternyi távolságra kell maradnia.

III. A szőlők átalakítása és védfalak építése.

20 §.

A szőlő felületét magasságában, mélységében és fekvésében megváltoztatni szabad, valamint az is meg van engedve, hogy szükség esetén a saját, vagy az odanyuló szomszédos szőlő földjének megtámasztására az alsó és felső mesgyén védfal, vagy az oldalvást eső mesgyéken szárnyfal, vagy pedig mindkettő helyett földhányás alkalmaztassék, a mennyiben ilyen építkezések által lényeges javítás érhető el és a közvetlen szomszéd vagy épen semmi vagy csak olyan kárt szenved mely a szőlőnek későbbi egyenletes átalakítása (planirozása) és földjének felhasználásával elhárítható.

21 §.

A szőlő éjszaki és keleti mesgyéjén építendő védfal, melynek célja egy kedvezőbb fekvésű hajlás létesítése, csak akkor lesz engedélyezhető, ha azon mesgye felől szőlő nincs. Ha azonban itt szőlő terül el, mely fal árnyékolása által hátrányt szenvedhetne, akkor az előbb említett cél elérésére, a mesgyétől nem messzire észak vagy kelet felé hajló lejtéket szabad készíttetni, mely a felszéről fekvő szőlőtől a nap melegét el nem vonja.

22 §.

A ki a 20 és 21 §§-okban felsorolt munkálatokat teljesíteni akarja, annak addig hozzá fogni nem szabad, míg az illetékes szőlészeti bizottságot szándékáról nem értesítette, mely viszont az érdekelt szomszédokat haladék nélkül tudósítja.

23 §.

Ha egy szomszéd a 20 és 21 §§ értelmében a szándékolt munkálat ellen jogos kifogásokkal vél élni, akkor azokat az illetékes szőlészeti bizottságnál 8 nap alatt be kell jelentenie, különben beleegyezőnek tekintetik. A szőlészeti bizottság a 89 és 90 §§ szerint jár el.

24 §.

Ha a teljesített szemle után a bizottság azon meggyőződésben van, hogy a 20 § előfeltételei teljesítvék, akkor a támasztott kifogást indokolatlannak és a munkálatot megengedhetőnek mondja ki. Az egy vagy más értelemben hozott határozatot a bizottság, ha csak lehet, írásba foglalja vagy a községi előljáronál jegyzőkönyvre adja.

25 §.

Ha az ilyen munkálatoknál véd- vagy szárnyfalak válnak szükségessé, akkor azok annak tulajdonán és költségén lesznek megkészítendőek és fenntartandók, ki azoknak építésére okot és alkalmat szolgáltatott.

26 §.

Oly szárnyfalak, melyek egy szőlő telepítésénél a magasabban fekvő föld megtámasztására szükségesek voltak, de később, a szomszédok egyenletes átalakítási (planirozási)

munkálatainak következtében feleslegessé válnak, a tulajdonos által lesznek eltávolítandók.

27 §.

Sem a véd-, sem a szárnyfalnak azon földszinénél, melynek támogatására szolgál, feljebb emelkednie nem szabad.

28 §.

A szőlészeti bizottság főképpen arra fordítson figyelmet, hogy a védfalak, a mennyire csak lehet, egymással összefüggésbe hozassanak.

29 §.

Ha egy szomszédfal irtás következtében egy év leforgása alatt összedül, akkor az irtást teljesítő köteles azt saját költségén helyreállíttatni, valamint minden egyéb az összedülés által okozott kárt is megtéríteni, kivéve ha az irtási munkálat megkezdése előtt a falnak roskadozó állapotát a szőlészeti bizottságnak tudomására hozta. Ha ez megtörtént és a falat a bizottság is roskadozónak találta, akkor a 45 és 46 §-ok szabványai lépnek hatályba.

IV. Az irtásnál kiásott kövek alkalmazásáról.

30 §.

Az irtásnál kiásott köveket jövőre csomóra rakni nem szabad, hanem, ha a szőlőtulajdonos azokat nem használja, a szőlészeti bizottság rendelkezése folytán megfelelő határidő alatt a tulajdonos által eltávolítandók, még pedig, ha arra kellő alkalom nyílik, valamely nyilvános utra szállítandók, hogy annak megépítésére vagy javítására szolgálhassanak.

Ha azonban nagyon magas fekvés és felette nagy távolság miatt a fel nem használható kövek elszállítása többbe jönne, mint mennyit a kőrakás által elfoglalt szőlőhely ér, akkor kivételesen a tulajdon szőlőben, de nem a szomszéd mesgyéjén, hanem ha lehet az út mellett, valamint csakis a szőlészeti bizottságnál tett bejelentés és attól nyert engedély folytán a köveket csomóba szabad rakni, vagy pedig a kövek a vízvezető barázdák kövezésére lesznek fordítandók.

V. A szőlőfajok megválasztása.

31 §.

A szőlészeti bizottságnak kötelessége, a mennyire tőle telik, jó és a helyi viszonyoknak megfelelő szőlőfajok ültetésére, a rossz fajoknak pedig mellőzésére hatni és a szőlőtulajdonosoknak jó tanácsot szolgáltatni.

VI. A szőlők beültetése.

32 §.

A szőlőnek első sora az oldalmesgyétől 0.5 meternyire lesz ültetendő, úgy hogy jövőre a szomszéd utolsó sorától való távolság egy metert tegyen. A felszéről érintkező szőlő első sorának távolsága 1.63 metert tegyen, mert 0.5 meter tért a két szőlő karói foglalnak el, 0.63 meter pedig a közös átjárásra, hol ilyen szokásos, kell hogy fennmaradjon. (55. §.)

Utak mellett az út szélétől való távolság 0.5 és a kerécsapástól 1 metert tegyen. Egyébként a 15. §-re lesz utalandó és a szőlészeti bizottságok fel vannak hiva, hogy a birtokosokat azon előnyökről, melyekkel a szőlő rendszeres sorba ültetése jár, felvilágosítsák.

VII. A mesgyék szabályozása.

33. §.

A szőlészeti bizottságok kötelezve vannak arra, hogy főleg irtásoknál, örökségi osztályoknál sat. tőlük telhetőleg oda működjenek, miszerint szabálytalan mesgyék csere vagy hasonló eljárás által, a mennyire csak lehet, mellőztessenek.

VIII. Új szőlők telepítése.

34. §.

A régi szőlők újbóli betelepítésére vonatkozó szabványok új szőlők ültetésénél is azonosan alkalmazandók.

IX. A rendes szőlőmivelésről.

35. §.

Oly szőlőbirtokosra, ki a szőlészeti bizottság ítélete szerint szőlőjét annyira elhanyagolja, hogy ez által a szomszéd kárt szenvedhet, azon esetben, ha a bizottság intelmei siker nélkül maradnak, büntetés szabandó, mely ismétlés esetén fokozatosan emelkedik. Az elmulasztott munkák végrehajtására ilyenkor határidő tűzendő ki. Alkalmos esetekben a munkák végzésére szükséges pénz a költségvetés előleges betérjesztésével a községi pénztárból lesz kölcsön vehető.

X. Földmaradék az alsó mesgyén.

36. §.

A szőlő beállításánál az alsó mesgyén megmaradó föld annak tulajdonosáé; de ha ezen földet az alatta fekvő szőlőbe engedi esni, ez által annak tulajdonjogáról lemondónak tekintetik s azt többé vissza nem követelheti.

XI. A felszéről fekvő szőlő földjének alá-
ásása.

37. §.

A ki hegyes fekvésben levő szőlőjének mivéléssel a felszéről levő szőlő földjét aláássza, a mezei lopásra szabott büntetés alá esik és az eltulajdonított földet visszaszolgáltatni tartozik. Ezen visszaélés elodázása céljából meg van engedve az alsó mesgyén nagyon alacsony falat építeni.

XII. Határbarázdák.

38. §.

A határbarázdát az oldalos szomszéd nem járhatja, az közösen lesz fenntartandó. Ezen határozat alól kivételnek csak oly szőlőknél van helye, melyek nem vonulnak az egész fekvésen át vagy egy oldalról sem rugnak ki az utra. Ha azonban az oldalos szomszéd ezen körülmények között a határbarázdán trágyát szállít, azt a végzett munka után felásni vagy felkapálni tartozik.

XIII. A szőlő biztosítása árnyékolás és kártékony állatok ellen.

39. §.

Minden, a mi a szőlőt beárnyékolhatja, vagy kártékony állatoknak tartózkodási helyül szolgálhat, a szőlőkből távol tartandó, p. o. épületek, falak (kivéve a véd- és szárnyfalakat) nagyobb mérvű és huzamos ideig olt tartandó karó- és szőlővesszőkészletek, nagy trágyakupacok, fák, cserjék sat.

XIV. Falak, kerítések és sövények.

40. §.

Falak, kerítések és sövények jövőre csakis a szőlőterüle-

tek országút felől eső, vagy olyan ut melletti mesgyéin lesznek felállíthatók, mely utakra a szőlőzárlat ki nem terjeszthető.

A sövénynek föld feletti magassága legfeljebb 1.25 meternél több nem lehet.

41. §

Deszkakerítést kivételesen árkok és nagyon járt gyalog-ösvények mellett lehet ugyan alkalmazni, de ennek magassága 1.25 metert szüntén nem haladhat túl.

(Folyt. köv.)

E G Y V E L E G.

* Sajtó hibaigazítás. Mult 47. számunk első cikkében egy boszantó és értelemzavaró sajtóhiba fordul elő, ugyanis a 377-ik lap első hasábjának alulról számítandó 8-ik sorában „100 kilót“ helyett „500 kilót“ kérünk olvasni.

* A Mezőség kopárainak befásítása czim alatt külön kiadásban is megjelent az erdélyi gazdasági egylet által 50 drb arannyal jutalmazott pályamunka, melyet a selmeczi bányász- és erdészakademia rendkívüli tanára Fekete Lajos irt. Az érdekes munka 161 lapra terjed, több a szöveg közé nyomott fametszettel és kilencz könyomatu táblával van ellátva, mely Schacht után erdészakademiai hallgató Frits János által rajzolva, Kolozsvárt Stein Jánosnál metszetelt és hazai iparunknak méltó becsületére válik. A munka elárusítás végett budapesti könyvkereskedő Aigner Lajos bizományába adatott, ára csak 1 frt. A mű érdemleges ismertetését alkalmilag egy más szakközlöny bírálata után közölni fogjuk, miután nem tartjuk illőnek, hogy saját cikksorozatunk felett mi magunk mondjunk ítéletet, addig is melegen ajánljuk e könyv megszerzését érdeklődő olvasóink szíves figyelmébe.

(Sz. Á.) Az időjárásról. Furcsa egy esztendő volt ez az 1876, nemesak a szerb erőlködések, hanem időjárás tekintetében is. Az ezen évre ájtott tél egész folyamán soha sem volt annyi hó, hogy bár a levágtott törökbuzakórók kocányát elfödhetette volna; mindamellét is egész télen át jó szánút volt. A tavasz tulságos korán megnyílt; Február hoban már javában folyt a szántás; Márczius első felében csaknem mindennapi esők; Marczius közepétől Aprilis 27-ig folytonos szárazság és szél. A törökbuzavetés Aprilis 1-én már jobbára el volt végezve, az erdők már be voltak zöldülve s a gyümölcsfák javában virágoztak; 4-én a teeskék már itthon voltak; 10-én a nagy szárazság miatt már nem lehetett szántani; 27-én dörgés, heves villámlások és jégeső. Majus 1-én a rozs már kihányta a fejét; 11-én érett erdei eper; 20-án havazás; 21-én hóharmat és erős fagy; 15-én a rozs, 20-án a buza már virágozott; a pünkösdi rózsza 15-én teljes virágzásban; a cseresnye 20-án megérve. Majus elejétől Junius 1-ig a hőmérő napos helyen sem emelkedett fölül 13—14 fokon; Junius 8-tól Julius 3-ig csaknem mindennap záporosó; Junius 12-én óriási árvizek. A sok esős idő miatt a kapálás annyira megnyult, hogy helyenként aratás után is kapáltak. September és October hónapok, mintha a többinek mulasztását akarták volna helyrehozni, folytonosan gyönyörű szépek voltak s ez az oka, hogy a törökbuza a sok sanyargás után is kitünően megért. November 1-én hir-

telen, minden átmenet nélkül beállott a tél s midőn e sorokat írjuk, az egész vidék fehér lepellel van borítva. Már t. i. mind-ezek azon vidéken, hol e sorok írója lakik, Udvarhelymegyében, Sz. Keresztur táján.

— Dohánytermelőknek emlékeztetésül. A jövő évre nézve a saját használatra való dohány-termelésnek bejelentése az 1868. évi XIV. t. cz. 10. §-a szerint a termelési év január hava 15 ig, a „kivételre való“ dohánytermelések bejelentése pedig a pénzügyi szabályok 11. füzetében foglalt 62. §. szerint a termelési év január hava végéig, a községi előljárásnál eszközzendők. Figyelmeztetjük egyszersmind a termelőket, hogy ebbeli szándékukat a hivatolt törvény szakaszainak világos rendelete értelmében — de saját érdekükben is — a község előljárásgánál, a záros határidő alatt mulhallanul jelentsek be, továbbá hogy a kir. pénzügyminiszterium folyó évi márczius hó 17-én 9987 szám alatt kibocsátott körrendelete 124 §-nak 1-50 pontja értelmében csak a belsőséghez tartozó házi kertekben szabad saját használatra dohányt ültetni, ennél fogva a helyiségeken kívül fekvő házak p. o. gazdasági épületek, tanyák, korosmák vagy kéjlakok stb. kertjeiben, ily termelés meg nem engedtetik. A községi előljárákat pedig figyelmeztetjük arra, hogy a saját használatra való dohánytermelésért jelentkezők névsorát, figyelemmel a fentebb hivatolt 9987. számú körrendelet tilalmára, a szokásos nyomtatványon kiállítva és általuk az 1876. évi IV. t. cz. meghatározott kellékekre nézve kiegészített kérvényekkel a beszédett és az idézett t. cz. 3 §-ában minden engedélyezett ol után negyven krajczárban meghatározott fogyasztási és egy forint felügyeleti illeték is az 1877. évi január hó végéig a kir. pénzügyigazgatósághoz elodázhatlanul terjesztessék be. A kivitelrei termelők bejelentései pedig az 1868 évi. XIV. t. cz. 65. §. értelmében, az azokban foglalt adatokra vonatkozó észrevételeik mellet külön jegyzék kíséretében, az illetékes pénzügyi bizottsághoz, haladék nélkül átszolgáltatandók. (F. É.)

* Vad rózsát, alma és körtemagot bármely mennyiségben vásárol Dömötör László Pusztá Poo (posta és vasuti állomás), kihez ebbeli ajánlatokat intézni kérünk.

* Mit fogyasztott Bécs az 1875-ik évben? Birodalmunk tulsó felének fővárosa a mult évben a következő cikkeket fogyasztotta el u. m. 227,482 hectoliter bort, 46 ezer 042 hectoliter mustot, 91 hectoliter gyümölcsbort, 1/2 hectoliter mézsert, 814,770 hectoliter sert, 6577 hectoliter eczetet. Továbbá 95,860 drb marhát, 153,430 drb borjut, 51,112 drb juhot és kecskét, 44,142 drb bárányt és malacot, 7258 drb süldőt, 168,806 drb sertést, 100,530 métermázsa friss marhahúst, 18,158 métermázsa másféle friss húst, 411,372 drb baromfit (liba, rucza, kappan), 644,395 pár esirkét és galambot, 1192 drb szarvast, 457 drb vadsertést és dämvadat, 6250 drb özet és zergét, 109,048 drb nyulat, 82 métermázsa friss vad-húst, 17,639 drb fáczánt és fajdyukot, 3779 drb vadruczát, vadkacsát és szalonkát, 53,816 drb fogolyt és vadgalambot, 1640 tuczat apró madarat, 7147 métermázsa halat frissen, sózva és füstölve, 5080 métermázsa közönséges tengeri halat, heringet, szárdellát, rákot, osztrigát, 9556 métermázsa rizst, 646,125

metermáza lisztet, darát, keményítőt, kenyeret, és süteményt, 19,186 metermáza kenyérterményt u. m. buza, törökbuza, rozs, s. a. t. 12,300 metermáza hüvelyes veteményt, 275,380 metermáza zabot, 132,192 metermáza szénát, 186,888 metermáza szalmát, 41,155 metermáza vetemény és zöldség, 232,939 metermáza friss, 9608 metermáza aszalt és befőtt gyümölcsöt, 34,427 metermáza friss vaját, zsirt és libazsirt, 8345 metermáza gyertyát és fagyut, 11,504 metermáza sertézsír, háj és szalonnát, 1802 metermáza szappant, 11,388 metermáza kávé, 58,422,200 millió darab tojást, 915 metermáza viaszt, 11,407 metermáza len- és repceolajat, 48,125 metermáza égetni való olaj, mandola olaj és petroléumot, 246 ezer 140 köbméter tűzifát, 18,311 metermáza faszenet, 3,496,687 metermáza kőszenet, 1133 metermáza gazdasági magvakat, 595 metermáza mézet, 2911 metermáza halzsirt. E kimutatás szerinti cikkekért — melyek közül a cukor és pálinkafélék tán tévedésből kimaradtak — 6,741,836 frt fogyasztási adó fizettetett a bécsi vámnál, mely roppant összeg az egész birodalomban begyűlt fogyasztási adónak több mint egy harmadát teszi.

— „Menyeckék könyve, adomák és apró történetek gyűjteménye“, — e cím alatt vettünk egy, a Franklin-társulat nyomdájából elegáns kiállításban kikerült 160 lapnyi kis kötetet. A gyűjteményt a „menyeckék mulattatására s tisztelőik okulására összeszedte Egy rokkant huszár“, — vagyis a „Nemzeti Hírlap“ közkeveltségű „Vishang“-jának írója. Az előttünk fekvő kötet több kis elbeszélést s egy sereg

ügyes adomát tartalmaz a nőkről, férjeikről, házasságról, gyermekeikről stb. a „Rokkant huszár“ ismert pikáns és kellemes modorában írva. A kis kötet ára egy forint — Kapható minden könyvkereskedésben; közvetlenül pedig megrendelhető a kiadónál, (Laffer Vilmos könyvkiadó, Pest, ujlágitceza 19. sz.) utánvét vagy pedig egy forintnak postautalványnyal való be- küldése mellett, mely utóbbi esetben a postán bérmentesen küldetik meg a megrendelőnek. (Beküldetett)

* Piaczi árainkat illetőleg megjegyezzük, hogy Nászód, Torda és Vajda-Hunyad, újabb heti vásáraitól tudósítást nem vettünk, a dévai gabonaárak 100 kilogrammonként vannak jegyezve.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Jelzalogkölsönöket

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett nem tehermentes földbirtokra 1000 frttól a legmagasabb összegig 5½ és 6% kamat mellett törlesztésre, rövid idő alatt és 5000 frton felülieket még előnyösebb módok mellett gyorsan eszközöl, bővebb felvilágosítással készséggel szolgál.

(4) (21-26)

a hatóságilag engedélyezett általános „Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda“ Kolozsvárt, párisutca, 19. sz. saját ház.

(Értekezhetni személyesen vagy posta útján naponta d. u. 1-4 óráig)

Piaczi árak.

A héti vásár		Egy hectohter (=1.62 bécsi mérő)						100 Kilogramm (=178.55 bécsi font)		1 köbméter (=0.14 bécsi köböl)	1 kilogramm (=1.78 bécsi font)
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tűzifa	marha hus
ára krajczárokbán											
Beszterce	sept. 25.	560	380	350	—	300	330	260	120	320	28
Brassó	nov. 17.	820	635	490	330	220	430	—	—	—	32
Csik-Szereda	nov. 15.	834	672	550	450	200	500	400	180	125	24
Déva	nov. 18.	880	750	730	540	650	500	460	150	136	30
Décs	nov. 21.	750	600	450	—	195	300	520	140	200	32
Erzsébetváros	nov. 18.	710	600	460	—	290	320	300	180	300	32
Gy.-Sz.-Miklós	nov. 18.	775	550	425	375	175	425	120	20	—	28
Fogarás	nov. 17.	775	630	510	—	265	490	270	140	380	32
K.-Fehérvár	nov. 18.	870	674	534	—	330	340	350	170	300	36
Kolozsvár	nov. 23.	810	580	885	—	230	310	270	170	450	38
H.-Vásárhely	nov. 16.	666	406	465	185	198	280	180	30	380	32
Nászód	máj. 9.	540	540	550	330	280	300	150	110	125	30
Nagy-Enyed	nov. 16.	800	650	525	—	274	290	265	70	235	36
N.-Szécheny	nov. 21.	800	650	495	400	260	370	180	—	350	32
S.-Sz.-György	nov. 13.	850	510	680	380	210	410	220	90	250	28
Szamosújvár	nov. 20.	837	490	495	—	245	290	350	75	500	30
Sz.-Régen	nov. 16.	735	540	540	340	235	360	300	130	220	32
Sz.-Udvarhely	nov. 21.	860	670	580	—	300	410	200	50	225	31
Torda	oct. 31	720	500	400	—	300	300	300	40	280	38
V.-Hunyad	oct. 14	800	600	540	—	250	480	200	100	600	32

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjszabályzata.

	1-1		1-3		1-6		1-12		1-24		1-52	
	széri hirdeteskor											
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
1/16 lap	14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—
3/16 „	7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—
4/16 „	3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—
2/16 „	1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—
1/16 „	—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányiszor a hirdetés megjelenik.

TARTALOM:

„Egy pár szerény nézet gazdaszatunk érdekében“. — Az időjárás előjelei. — Társalgó. — Szőlő mívelési és szőlő rendszeti szabályrendelet az erdélyi borvidékek számára. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaczi árak.